

УДК 338.486.5:338.48-615.8(477.83:450)

Бордун О.Ю., Каднічанський Д.А.

***АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТОКУ З ІТАЛІЇ ДО УКРАЇНИ (НА
ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)***

У праці проаналізовано стан туристичного потоку з Італії до України, а саме до Львівської області, яка є однією з найбільш привабливих регіонів України для італійських туристів. З'ясовано пріоритети внутрішньо-регіональної туристичної спеціалізації на основі опрацювання статистичних матеріалів Головного управління

статистики у Львівській області та обґрунтовані перспективи подальшого розвитку україно-італійського співробітництва в галузі туризму.

Ключові слова: туристичний потік, санаторії, пансіонати, готелі.

В работе проанализировано состояние туристического потока из Италии в Украину, а именно во Львовскую область, которая является одной из наиболее привлекательных регионов Украины для итальянских туристов. Выяснено приоритеты внутренне региональной туристической специализации на основе обработки статистических материалов Главного управления статистики во Львовской области и обоснованы перспективы дальнейшего развития украино-итальянского сотрудничества в области туризма.

Ключевые слова: туристический поток, санатории, пансионаты, гостиницы.

In the article disclosed the modern state of tourism flows from Italy to Lviv region of Ukraine, which is one of the most attractive regions of Ukraine for Italian tourists. Found out the priorities of intra-regional tourism specialization on the basis of statistical processing of the Main Statistical Office in Lviv region and reasonable prospects of further development of Ukraine-Italian cooperation in tourism.

Keywords: tourist flow, resorts and hotels.

Актуальність дослідження зумовлюється збільшенням в останні роки попиту серед італійських туристів на тури до України, особливо до Львова та Львівської області зокрема. За даними Львівського туристичного інформаційного центру, частка італійських туристів у загальній кількості іноземців з країн ЄС постійно зростає і на кінець 2012 р. Італія опиниться в п'ятірці країн-лідерів за кількістю туристів у Львові. Україна з її вигідним геопросторовим розташуванням на перехресті транспортних шляхів, і яка має для поступального розвитку своєї рекреаційної сфери сприятливі природно-кліматичні умови, значний історико-культурний потенціал, необхідні людські та матеріальні ресурси, значно відстає від більшості європейських країн за рівнем розвитку рекреаційно-туристичних послуг. Такий стан потребує активізації процесів щодо створення в нашій державі потужної рекреаційної індустрії, яка спроможна задовольняти різноманітні рекреаційні потреби як мешканців України так і іноземних туристів. Все вище зазначене потребує всебічного наукового аналізу з метою пошуку шляхів підвищення ефективності міжнародних туристичних зв'язків та обґрунтування перспективних напрямків співпраці України та Італії в туристичній галузі.

Метою даної роботи є дослідження туристичного потоку з Італії до Львівської області та визначення основних проблем, що негативно впливають на його розвиток. Дослідження проблем та перспектив формування і розвитку міжнародного туризму між Львівською областю України та Італією потребує вирішення наступних завдань 1) аналіз сучасного стану міжнародного туризму Львівського регіону; 2) вивчення основних тенденцій формування туристичних потоків з Італії до Львівської області; 3) визначення основних чинників, що істотно впливають на розвиток міжнародних туристичних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідження

міжнародного туризму проводилось як вітчизняними так й іноземними науковцями. Серед вітчизняних дослідників особливо цінними слід назвати дослідження О.О. Любіцевої та М.П. Мальської, а серед російських та іноземних вчених А.Ю. Александрової та М.Б. Біржакова, Дж. Уокер та Дейла Тейлор. Серед незначної кількості наукових публікацій щодо українсько-італійських відносин найкориснішим з огляду на поставлену мету дослідження є дисертація Є. Перепелиці «Українсько-італійське міждержавне співробітництво в контексті європейської інтеграції», О. Малиновської, в яких авторка досліджує проблеми міграційної політики України, в тому числі й українців в Італію та В.І.Костащука, який аналізував сучасний стан міжнародного туризму між Україною та Італією (на прикладі Чернівецької області).

Виклад основного матеріалу. Міжнародний туризм традиційно поділяють на дві форми – в'їзний, або іноземний (inbound), і виїзний, або зарубіжний (outbound). Вони відрізняються між собою напрямком туристичного потоку. Під туристичним потоком розуміється напрямок переміщення певної кількості туристів за певний проміжок часу. Основними статистичними показниками які характеризують туристичні потоки є: кількість прибуттів, туристичні доходи та витрати, а також тривалість перебування. Кількість прибуттів розглядається як кількість зареєстрованих відвідувачів тієї чи іншої країни які не є її резидентами, за певний проміжок часу (переважно за рік). В'їзний туристичний потік акумулює значну частку доходів приймаючій стороні, тому завданням уряду країни є підтримка в'їзного туризму на високому рівні.

Станом на 01 січня 2011 р. на території регіону діяло понад 4150 суб'єктів господарювання, які були залучені у сегменті надання готельних, туристичних та транспортних послуг населенню, що складає 6,8% загальнообласного показника кількості суб'єктів господарювання. Переважна більшість з них – 62% функціонували як юридичні особи. В територіальному розрізі вони сконцентровані у м. Львові (42% від кількості суб'єктів господарювання даного профілю) та районних центрах.

Зміни відбулися у сфері готельного господарства комплексу. За період 2005-2010 рр. на території регіону у 2,3 рази зросла кількість готельних закладів (з 209 до 474) та в 1,9 рази їх місткість (з 6089 до 11748 місць). Позитивом є велика активність малого бізнесу у трансформації готельного господарства: у власності фізичних осіб-підприємців перебувало в 2010 р. 66,5% готельних закладів регіону [1]. У територіальному розрізі найбільший їх приріст відбувся у м. Львові (з 5 до 47 одиниць) та Сколівському районі (з 40 до 82). Якщо в обласному центрі серед фізичних осіб-підприємців переважало заснування хостелів в центральній частині міста, то в гірських районах (Сколівському, Стрийському) – мотелів, молодіжних турбаз. Наприклад, полюсом росту на території Сколівського району став туристичний комплекс «Плай» (с. Плав'є, с. Орява), Стрийського району – с. Розгірче. Паралельно в когорті готельних закладів підприємств-юридичних осіб розпочалося формування

підприємницьких мереж: готель «Дністер» увійшов до складу першої української мережі «Прем'єр Готель», яка об'єднала 6 готелів.

За останні десять років суттєвих змін зазнала й територіальна структура готельного комплексу: збільшилась кількість готельних пунктів (населених пунктів де зосереджено хоча б один заклад готельного типу); частина територіальних утворень із рівня готельного пункту перейшла на рівень готельного центру (населений пункт в якому є два і більше повноцінних закладів готельного типу – с. Плав'є, с. Розгірче); ускладнилась внутрішня структура готельних вузлів (відкриття готелів вищої категорії «Опера», «Леополіс», «Цитадель», «Нобіліс» у м. Львові); були закладені основи формування готельних територіальних мережевих утворень вздовж автомобільних трас загальнодержавного значення, наприклад, Львів-Київ.

У 2010 р. готельні заклади Львівської області отримали 270,5 млн грн доходу від надання послуг з проживання та 59,1 млн грн доходу від надання додаткових послуг, що було в 12,8 рази та 11,8 рази більше від показників 2000 р. [1, с. 27]. Санаторно-курортні заклади одержали 19 млн. амер. дол. прибутку від оздоровлення іноземців. За сприяння туристичних фірм упродовж 2010 р. область відвідало 41,7 тис. громадян України та 9,9 тис. іноземних громадян з 39 країн світу (у 2009 р. відповідно 41,6 тис. та 9,3 тис.). Також на 12,5 % збільшилась кількість громадян інших країн, які приїжджали лікуватись у санаторно-курортних закладах Львівщини (1448 осіб у 2010 р. проти 1287 у 2009 р.). Туристичні агентства та бюро подорожей реалізували послуг в 2010 р. на 72197,7 тис. грн. Надзвичайно швидкими темпами зростає кількість туристів у самому м. Львові, які самостійно організовують собі туристичну програму. За даними моніторингу управління культури і туризму при Львівській облдержадміністрації, який щороку проводиться у літній туристичний сезон, у Львові щоденно перебуває близько 3 тис. іноземних туристів, у вихідні – до 5-6 тис., з яких 60 % є громадянами Польщі [4]. Трансформація туристичних потоків у межах області представлена на рис. 1.

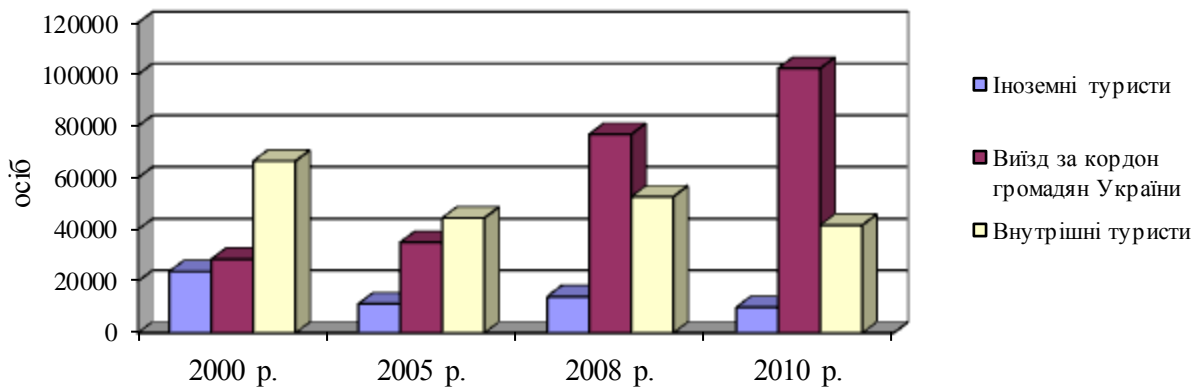

Рис. 1. Туристичні потоки у Львівській області [1, с. 20].

Основними причинами переважання зарубіжного туризму над іноземним в туристичних потоках є: 1) слабкою поінформованістю про регіон та його туристично-рекреаційні можливості; 2) недостатнім рівнем розвитку туристичної інфраструктури та її станом. Особливо в даному контексті погані враження на іноземних громадян справляє стан автомобільних доріг. Впродовж 2011 р. стан доріг Львівщини істотно покращився, як і туристична інфраструктура в цілому. Тому, сподіваємось на покращення показників в'їзного туристичних потоку.

Аналіз стану розвитку торговельно-економічного співробітництва між Україною та Італією свідчить, що Італія впродовж останніх років стабільно посідає місце одного з провідних торговельно-економічних партнерів України серед країн Європейського Союзу та світу.

За останніми оприлюдненими даними Державного комітету статистики України, Італія увійшла до переліку 10 країн світу, в торгівлі з якими Україна мала найбільший обсяг зовнішньоторговельного обороту товарами, займаючи сьоме місце. За обсягом товарообігу України з країнами Європи, Італія посідає третє місце, поступаючись Німеччині та Польщі.

У відповідності до останніх даних Держкомстату України, Італія займає третє місце серед країн світу за обсягами українського експорту, поступаючись Росії та Туреччині, та сьоме місце за обсягами українського імпорту, поступаючись Росії, Китаю, Німеччині, Польщі, Білорусі та США.

У 2010 р. сальдо торговельного балансу для України є позитивним та складає 1022,076 млн. доларів США. У порівнянні з 2009 р., зростання товарообігу складає +60,6%. При цьому український експорт зріс на 96,5%, а імпорт – на 22% (див.табл.1.).

Таблиця 1. Динаміка товарообігу між Україною та Італією протягом 2006-2010 рр. за даними держкомстату України, млн. дол. США [5]

	2006	2007	2008	2009	2010	2010/ 2009 %
<i>Товарообіг</i>	3968,604	4464,494	5343,793	2367,315	3802,618	+60,6
<i>Експорт</i>	2503,422	2675,165	2911,729	1227,560	2412,347	+96,5
<i>Імпорт</i>	1465,182	1 789,329	2432,064	1139,755	1390,271	+22,0
<i>Сальдо</i>	+1038,24	+885,836	+479,664	+87,805	+1 022,076	

Незважаючи на те, що Італія стабільно займає третє місце серед провідних європейських країн – торговельно-економічних партнерів України після Німеччини та Польщі, італійський турист слабо знайомий з туристичними ресурсами Львівщини. За даними Головного статуправління Львівської області у 2010 році перебування італійців на Львівщині принесло 0,3 тис. дол. США прибутку (див табл.2.).

Таблиця 2. Експорт туристичних послуг за країнами [1, с.66]

Основні показники	тис. дол.					
	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Усього (тис. дол.)	158,3	461,0	699,4	834,5	322,7	586,8
З них італійці (тис. дол.)	0,4	5,2	-	0,1	-	0,3
У % до загальної кількості	0,25	1,1	-	0,01	-	0,05

На нашу думку, такий статистичний показник є необ'єктивним, тому ми аналізували показники обслуговування іноземців закладами оздоровлення та розміщення туристів Львівщини. Переважно іноземці, і в тому числі й італійці, зупиняються у готельних закладах Львівської області, особливо у категоризованих, у сільській місцевості зупиняються тільки у виключних випадках (див табл.3.) Аналіз показників роботи готельних закладів показав позитивну динаміку збільшення кількості італійських туристів, що зупинялись в готелях Львівщини. Також збільшувалась дохідна частина від надання основних послуг з проживання італійцям закладами розміщення Львівської області.

Таблиця 3. Обслуговано іноземців готельними закладами Львівської області за країнами у 2009-2010 роках[1, с.67]

Основні показники	Усього		У тому числі			
			У міських поселеннях		У сільських поселеннях	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	Осіб					
Загальна кількість іноземних туристів (осіб)	68668	82884	66393	8027 3	2275	2611
З них італійці (осіб)	1645	2366	1565	2302	80	64
У % до загальної кількості	2,4	2,9	2,4	2,9	3,5	2,5

Таблиця 4. Доходи готельних закладів Львівської області від надання послуг із проживання італійцям [1, с.45]

Основні показники	тис. дол.					
	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Усього (тис. дол.)	1366,38	4527,83	6336,28	9547,44	5867,62	7896,74
З них італійці (тис. дол.)	43,27	144,89	116,34	158,62	98,93	102,42
У % до загальної кількості	3,2	3,2	1,8	1,7	1,7	1,3

Динаміка оздоровлень італійців санаторно-курортними закладами Львівського регіону стабільно зростала впродовж 2000-2010 рр. та у 2010 році оздоровлено 44 італійців, які експортували санаторно-курортних послуг на суму 32,4 тис дол. США (див.табл.5). Для порівняння в той час німців оздоровлено – 1188 осіб (792 тис. дол.).

Таблиця 5. Експорт санаторно-курортних (оздоровчих) послуг Львівської області від надання послуг італійцям [1, с.85-86]

Основні показники	тис. дол.					
	2000	2005	2007	2008	2009	2010
Усього	2425,3	11427,7	15875,9	22633,3	18464	19004,9
З них італійці	0,2	9,2	14,5	32,5	24,2	32,4
У % до загальної кількості	0,008	0,08	0,09	0,14	0,13	0,17
Кількість оздоровлених (осіб)						
Усього (осіб)	24035	30303	29276	33300	31486	34728
З них італійці	4	42	23	35	37	44
У % до загальної кількості	0,016	0,14	0,08	0,1	0,12	0,13

Завдання управління туризму, туристичних закладів освіти та туристичних підприємств представити львівський туристичний продукт італійському споживачеві в такому аспекті, який би зацікавив його. Змістовним і результативним заходом з точки зору визначення та координації перспективних напрямів співпраці в економічній та інвестиційній сферах стало проведення у Римі у червні 2009 року Сьомого спільного засідання українсько-італійської Ради з питань економічного, промислового та фінансового співробітництва, не виключаючи туристичної сфери, де перспективи є очевидні. За останніми даними, опублікованими Держкомстатом України, станом на 01.01.2011 р. Італія інвестувала в економіку України 982,4 млн. дол. США, що складає 2,2 % від загального обсягу іноземних інвестицій. Серед 123 країн-інвесторів за обсягами інвестицій Італія, як і в минулому році, продовжує займати 11 місце (табл.6).

Таблиця 6. Динаміка італійських інвестицій в економіку України (млн. дол. США) [5]

Станом на 1 січня	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Сума інвестицій	117,4	132,9	150,4	914,2	992,1	982,4

Передумовами подальшого збільшення туристичного потоку з Італії до України є: 1) проведення чемпіонату Європи з футболу; 2)

налагодження дружніх стосунків між громадянами України, які працюють в Італії та громадянами цієї країни; 3) створення сімей між громадянами України та Італії; 4) відкриття українських туристичних представництв в найбільших містах Італії. Таким чином трудова міграція українців до Італії може слугувати вагомим чинником збільшення чисельності іноземних туристів із цієї країни.

Цікавим є приклад Великобританії, де існує державна структура, що займається дослідженнями туристичного ринку та рекламно-інформаційною діяльністю, пропагуванням Великобританії як туристичної країни на світовому ринку. Її складовою є мережа з 70 туристичних представництв Великобританії у різних країнах світу, що є найперспективнішими ринками для реалізації британського турпродукту. З державного бюджету виділяється 80 млн. фунтів стерлінгів на рік для проведення ринкових досліджень, рекламно-маркетингової діяльності, у тому числі участі у міжнародних туристичних салонах, ярмарках, виставках і біржах, видання рекламно-інформаційної продукції різними мовами, а також утримання закордонних туристичних представництв. Отже без державних вкладень розвиток туризму неможливий, при цьому вкладення є, по суті, не витратами, а інвестиціями. Аналіз проведених у Великобританії маркетингових досліджень свідчить, що 1 фунт стерлінгів, вкладений у туризм, дає 27 фунтів прибутку від кожного туриста, що відвідує країну, з них 4 фунти повертаються до державного бюджету у вигляді податків.

Уряд Греції щорічно уряд виділяє на потреби інформаційно-рекламної діяльності у сфері туризму 80 млн. дол. США, Туреччини – відповідно 12 млн. дол. США, а в Україні витрати на державну некомерційну рекламу туризму ще жодного разу не перевищили 25 млн грн., хоча туристична сфера є надзвичайно прибутковою. Адже за підрахунками фахівців, 1 дол. витрачений на туристичну галузь продукує 44 дол. прибутку.

Висновки. Аналіз особливостей формування туристичних потоків до Львівської області з Італії дозволяє зробити наступні узагальнення:

1) Італія посідає вагоме місце серед українських торгово-економічних партнерів з Європейського Союзу. В 2010 р. експорт України в Італію становив 2412,347 млн. дол. США, в той час як експорт туристичних послуг складав 0,3 тис. дол. США за даними Головного управління статистики у Львівській області.

2) Протягом 2005-2010 рр. відбулись істотні зміни в територіальній, функціональній та організаційній структурі готельного комплексу Львівської області. Зросла кількість готельних закладів з 209 до 474 та в 1,9 рази їх місткість (з 6089 до 11748 місць). Пропорційно збільшилась кількість відвідувань іноземцями області в 2010 р. – 9,9 тис, проти 9,3 тис у 2009 р. Також на 12,5 % збільшилась кількість громадян інших країн, які приїхали лікуватись у санаторно-курортних закладах Львівщини, серед них й італійців.

3) Констатуючи динаміку загального збільшення туристичних потоків до Львівської області та інвестиційної привабливості України для італійських громадян, сподіваємось на продовження позитивної динаміки в туризмі при урядовій підтримці україно-італійських контактів.

1. Готельне господарство та туризм у Львівській області : [стат. збірник] / [відп. ред. М. П. Пинда]. — Львів : Гол. упр. статист. у Львів. обл., 2011. — 109 с.

2. Костащук В.І. Сучасний стан міжнародного туризму між Україною та Італією (на прикладі Чернівецької області) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : arr.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/296/1/Італія.doc

3. Перепелиця Є.А. Українсько-італійське міждержавне співробітництво в контексті європейської інтеграції (1991-2006 рр.). Автореф. дис. — Інститут історії України НАН України. — К 2007, 16 с.

4. Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.loda.gov.ua/ua/priorities/strategy>

5. <http://www.mfa.gov.ua/italy/ua/2350.htm>